

Список використаних джерел

1. Вдовиченко Р., Михальченко Н. Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді через компетентнісний підхід у вихованні особистості. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки, № 2 (65), травень 2019. С. 47–51 URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-65-2019-10.pdf>
2. Козаченко С. М. Формування ціннісно-сислової компетентності майбутніх учителів як науково-педагогічна проблема. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 11. С. 36–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PPMB_2013_11_9
3. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. Нар. образование. 2003. № 2. С. 48–51
4. Ціннісно-компетентнісний підхід. URL: https://studopedia.su/16_185082_meta-i-zavdannya-programi.html
5. Шидакова-Каменюка О. Г., Кучерук З. І., Болховітіна О. І. Синергія процесів навчання та виховання під час підготовки фахівців спеціальності «харчові технології» Міжнародна науково-методична конференція «Синергетична концепція розвитку студентоцентрованого навчання – забезпечення якості вищої освіти», 25 вересня, 2020 р. Харків, 2020. С. 346–347. URL: https://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5699/1/t_25.09.20.pdf

Ірина Воскресенська

АНАРХІСТСЬКИЙ РУХ У ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ (БЕРЕЗЕНЬ 1917 – КВІТЕНЬ 1918 РР.)

Революційні події 1917–1921 рр. займають особливе місце в новітній історії України. Вони справили непересічний вплив на всю подальшу долю українського народу. Невід’ємною складовою революційних процесів було розгортання анархістського руху. Анархістам вдалося об’єднати під своїми гаслами і повести за собою значні маси українського населення. Вперше у світовій історії саме в Україні анархісти змогли стати політично домінуючою силою на значній території і впритул наблизилися до здійснення соціальних експериментів у відповідності до своєї ідеологічної доктрини.

Лютнева революція 1917 року для анархістів імперської Росії виявилась несподіванкою, на її початку більшість із них перебувала у в’язницях, на засланнях, на каторзі, в еміграції, маси забули їхні гасла.

Проте революція все змінила, показавши силу стихії, на яку так сподівалися анархісти. Революція надала їм унікальний шанс скористатися повною легальністю для своїх організацій, яка стала реальністю вже в березні 1917 року (тривала до квітня 1918 р.).

Перші дії анархістів у нових умовах почалися з критики Тимчасового уряду як буржуазного, що гальмує революційну творчість мас. З еміграції в західноєвропейських країнах (Англії та Франції) у літку 1917 року до України повернулися анархісти М. Нікіфорова, І. Зімін, С. Шварцбарт, Г. Бут, М. Бессалько-Вовк. Улітку 1917 року виникли федерації анархістських груп у Катеринославі, Харкові, Києві, Кременчуці, Полтаві, Миколаєві, Одесі, Єлисаветграді, Луганську.

Ворожість до Центральної Ради посилилася в листопаді 1917 року. Водночас вони скептично поставилися до захоплення влади більшовиками.

Харків у 1917 року став другим центром анархізму в Україні. У взятті Харкова в грудні 1917 року більшовицькими загонами місцеві анархісти участі не брали, хоча їхні загони «Чортова сотня», «Смерть буржуазії» підтримували місцеву Червону гвардію. Катеринослав розглядався анархістами як один із головних регіональних центрів їхньої діяльності в Україні. Анархісти стали союзниками катеринославських більшовиків в організації Червоної гвардії, на заводах було створено червоногвардійські загони, п'ять із яких контролювалися анархістською федерацією [1, с. 109].

Навесні 1917 року анархісти відновили свою роботу в селах, де за часів царату діяли їхні групи. У Гуляйполі було відновлено групу, до секретаріату якої ввійшов Н. І. Махно, який став «центром» самоврядування села: головою ради, селянської спілки, земельного комітету, профспілки металістів та деревообробників. У травні анархісти організували в Гуляйполі демонстрацію під гаслами «Геть всі уряди й партії!» [2, с. 27–28]. 30 серпня Комітет захисту революції Гуляйполя (голова – Нестор Махно) ухвалив рішення про ліквідацію майнових прав буржуазії та поміщиків. Із цього часу постала безвладна незалежна структура з населенням 25 тис. осіб – «Гуляйпільська комуна». З'їзд рад Гуляйпільського району закликав ради на місцях ігнорувати владу Тимчасового уряду, скасувати приватну власність. На селянському повітовому з'їзді в Олександрівську Н. І. Махно проголосив поміщицьку землю надбанням громади. З'їзд підтримав Махна, склавши резолюцію про розподіл поміщицьких земель [3, с. 111–137].

Анархістські структури підтримували найбільш вразливі верстви суспільства, що не мали можливостей поповнювати каси груп та федерацій, але завдяки експропріаціям в анархістів з'явилися гроші для формування організацій, озброєння, друку листівок і газет. Експропріації та здирництва проводилися з літа 1917 року як анархістськими угрупованнями, так і особами, які прикривалися анархістським «брендом».

Центром стихійного анархізму завдяки радикальним настроям моряків Чорноморського флоту став Севастополь. Анархісти із США проводили в місті агітацію серед моряків [2, с. 20]. Керівник севастопольської організації більшовиків писав до ЦК РСДРП(б): «Анархісти видають себе за більшовиків, а більшовики – за анархістів, кажуть, що “Ленін – анархіст”, а маса “лівішає” по-анархістськи... це може призвести до немалих клопотів» [3, с. 79]. Стихійний анархізм був притаманний не тільки солдатським масам, які з листопада 1917 року залишали фронт, але й червоноармійцям [3, с. 73].

Анархісти восени 1917 року, узимку 1917–1918 рр. опинились у складі виконкомів (крім уже названих) Єлисаветграда, Нікополя, Бахмута, Гришиного, Юзівки, Суджи, обиралися до рад Хотина, Сімферополя, Бердянська, Черкас.

Анархісти не воювали за владу більшовиків, а боролися за збереження «революційних завоювань народу» як противники Брестського миру, вони заявляли, що більшовики «продали революцію». Початок 1918 року став вершиною активності анархістів, часом найбільшого припливу людей до їхніх організацій. Вони повернулися до самофінансування: реквізували цінності, що дало їм можливість для формування організаційної мережі. В Україні більшовики, ліві есери, анархісти створили «лівий блок», що взяв курс на повалення УНР. Після захоплення влади більшовиками анархісти розпочали підготовку до «III революції», яка, на їхню думку, повинна була стати анархістською. У цей час вони намагалися очолити маси, згуртувавши навколо себе невдоволених новою владою, спрямувавши вістря критики проти більшовиків. Суть програми анархістів полягала у використанні більшовицької влади для втілення своїх планів соціалізації, федералізації, руйнації державних структур.

Отже, на початку Української революції анархісти були союзниками українських соціалістів у руйнації імперії, але погляди їхні змінилися, коли вони стали ситуативними спільниками більшовиків і лівих есерів.

Список використаних джерел

1. Савченко В. А. Ар'єргардні бої революції: анархістська герілья в Одесі (грудень 1906 – грудень 1907). *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського*. Вип. 3(35). Іст. науки. Миколаїв, 2013. С. 106–111.
2. Тимков О. А. Махновський рух на Херсонщині: Спогади очевидців, архівні матеріали, гіпотези. Нововоронцовка, 1995. 55 с.
3. Бабічева О. С. Анархізм в Центральній та Південно-Східній Україні (перша чверть XX ст.). Дніпродзержинськ: Изд. ДДТУ, 2013. 205 с.